

Slovene A: literature – Standard level – Paper 1
Slovène A : littérature – Niveau moyen – Épreuve 1
Esloveno A: literatura – Nivel medio – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)

Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)

Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a guided literary analysis on one passage only. In your answer you must address both of the guiding questions provided.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez une analyse littéraire dirigée d'un seul des passages. Les deux questions d'orientation fournies doivent être traitées dans votre réponse.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un análisis literario guiado sobre un solo pasaje. Debe abordar las dos preguntas de orientación en su respuesta.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napišite vodeno analizo **enega** izmed obeh književnih besedil. V svojem odzivu morate odgovoriti na obe vprašanji, ki sledita besedilu.

1.

»Kaj bi radi? Proč!« reče menih Bernard in brez strahu stopi ciganu nasproti, »poberite se, kajoni, da vas božja roka ne zadene. Kaj hočete s tem dečkom? Nihče se ga ne bode dotaknil brez kazni, nedolžna kri v nebo vpije.«

5 »Ha, ha!« zasmije se divjak, »slabo ste naleteli na poslušalce, ako ste menih, kakor se mi vidi; nas se take pridige ne primejo.« Drugi cigani, ki so sedeli še na konjih, priganjali so glavarja, naj naglo opravi, zato zgrabi stari hudodelnik slabega starca in ga odrine, da bi prijel dečka.

10 »Stoj, pritepuh, ne bodeš ga ne,« pravi zdaj kmečki mož, ki se je podpiral na motiko, vzdigne svoje orodje in gotovo bi bil ciganu črepinjo razklal, ko bi ne bil ta naglo ko maček odskočil. Starec, ki je slonel o palici, jel je na pomagaje klicati; vendar ciganje naglo poskačejo s konj in oba kmeta sta ležala pri tej priči prebodena in krvava na tleh. Prikazal se je tam pa tam kak možiček izza ogla, toda videvši, da je on sam, sovražnika mnogo – skril se je tudi on.

Samol zagrabi fantiča za roko in ga posadi na konja, usede se zadaj, in preden je človek vedel, odjahali so bili cigani naglo ko strela. Oče Bernard omedli.

15 Vaščanje so se zdaj šele zbirali: eni so prileteli s polja na veliko kričanje in vpitje, eni iz hiš, eni so strmeli, eni molili, nobeden ni vedel, kam bi se dejal; in preden so se zmenili, da bi bilo dobro v grad to grozovito novico naznaniti, bili so ciganje lahko že za deveto dolino. Nazadnje vendar tekó kakovi trije na grad Kozjak in vpijejo, da so ciganje dva kmeta ubili, očeta Bernarda na tla potepli in gospodiča Jurija na konja posadili in odpeljali.

20 Peter se je delal osupnjenega. Nič ni zapovedal, ne tako ne tako. Hlapec Ožbe pa brž zdrami hlapce na konje, da bi jo udrli za cigani. Zdaj šele se Peter domisli, da bode tudi on šel; zapove torej, naj še njega počakajo, da se opravi in meč opaše. Da se mu pri tem oprasku ni nič kaj posebno mudilo, to si lahko vsak sam misli. Tudi stari hlapec Ožbe je ob tla bil s peto na dvoru in zadosti razločno godrnjal: »Ta pokveka ni za drugo kakor za zamudo in nagajivost.«

25 Malo je manjkalo in bil bi nepokoren odjahal. Morda bi bilo boljše.

Sonce je že zahajalo, ko je z grada Kozjaka dirjalo krdelo hlapcev v svetlem orožju, na čelu grbavi in grčavi Peter, ciganom po sledu. Pa kmetje, ki so gledali za njimi, videli so precej, da so že pri gozdu po napačnem potu zavili. »Na levo, na levo!« kričali so sicer, ali kdo bi jih bil slišal tako daleč.

30 Tema nastane. Kmetje se razidejo žalostni in zapro in zapahnejo tisto noč posebno trdno vezna vrata. Gori v gradu prečujejo vso noč in čakajo, kdaj se bodo vrnili hlapci in s seboj pripeljali ljubega dečka, ljubljenca vsakega posebej. Zlasti očeta Bernarda je bila vrgla skrb na posteljo, tem bolj, ker je menil, da je te nesreče, grozovite nesreče, le on kriv.

35 Kmetje doli v vasi so dobro zaprti ugibali, kaj bodo cigani z mladim gospodičem. Eni so menili: »Kri mu bodo izpili, da bodo večno živeli.« Eni so rekli: »Ne, ampak živemu bodo iztrgali gorko srce, da bodo coprnije ž njim uganjali, ciganke so vse čarovnice.« Eni pa so si okovan kij postavili v kot za vrata, da bi se ciganom branili, ako pridejo še po njihove sinove.

40 Drugi dan je sonce vzhajalo lepo, rdeče, da nikdar tako, ali Petra in hlapcev le ni bilo z dečkom. Šele proti večeru pridejo, pa brez njega, ki so ga iskali. To se vé, da ga je Peter le na videz iskal, zapovedoval je nalašč jezdit po potih, ki so bili najbolj uhojeni, koder ne bi bil nihče roparjev sledil. Vendar delal se je grozno skrbnega, in ker ga ljudje niso poznali, bili so res toliko neumni, da so ga imeli za neutolažljivega.

Po vsej okolici so milovali ubogega otroka in njegovega očeta, vrlega Marka Kozjaka, ki pač ni zaslužil take hude nesreče.

- (a) Kako besedilo predstavi književne osebe in s katerimi slogovnimi sredstvi avtor to doseže?
- (b) Kako doživljate atmosfero in kakšen je razvoj zgodbe v odlomku?

2.

Črepinje

Kakor stekleni predmeti so vse moje sreče šle k vragu,
roka hudobna je segla po krhkem, bleščečem se blagu,
ga pograbila in vrgla z žvenketom ob tla in ob steno
in med ječanje črepinj se nekdo zasmejal je strupeno.

- 5 Pa sem črepinje pometla in stresla vse vkup na smetišče.
Naj si, kdor hoče, iz njih še svoj košček prevare poišče!
Jaz pa grem ven in na cesto iz mračne dvorane spomina
in se veselo zavedam svobode in ran in pogina.

Lili Novy, *Temna vrata* (1941)

- (a) Kako naslov pesmi izraža odnos lirskega subjekta do teme besedila?
- (b) Kako kontrasti in druga slogovna sredstva sooblikujejo razumevanje sporočilnosti pesmi?
-